

A SZELETA-ZSOMBOLY FELMÉRÉSE

Van egy barlang a Bükk hegységben, amely mind mérete, mind formakincse alapján méltó lenne a kiemelt figyelemre. Am a barlangban, hírhedten szűk volta miatt, viszonylag kevesen jártak, és még kevesebben folytattak kutatási tevékenységet benne. 2006 tavaszán három barlangkutató csoport közös összefogásával végre megvalósultak a barlang régóta aktuális dokumentációs munkálatai. A Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület, a Pizolit Barlangkutató Sportegyesület és a Jakucs László Barlangkutató és Természetvédő Egyesület 2006. május 12. csütörtök és május 18. szerda közötti időszakban, közel egyhetes tábor keretében, a Bükki Nemzeti Park támogatásával elvégezte a barlang térképezési munkálatait. A barlangban 8 barlangkutató összesen 233 munkaórát töltött el 5 nap alatt. Ehhez számítandó még a felszíni ügyeletések áldozatos munkája.

A Szeleta-zsomboly Lillafüred felett, a híres Szeleta-barlangtól 200–220 méterre É-ra, 357 méteres tszf. magasságban helyezkedik el. Bejáratát közvetlenül a turistaút mellett, egy kis töbör alján találjuk.

A barlang 1930-as évek óta ismert. Később a miskolci zsombolyosok, majd a Herman Ottó Barlangkutató Egyesület kutatta. A teljes feltárás 1979-ben fejeződött be a szintes ágak megismerésével.

A barlang, bár neve szerint zsomboly, valójában egy időszakosan aktív víznyelő, viszonylag fiatal, fejlődési stádiumban van. A triász mészkőben létrejött tektonikusan preformált barlang járatait a befolyó vizek oldással és a nem karsztos területekről szállított anyagokkal tágitották járható méretűvé. Morfológiai képe elsősorban oldásos formákat mutat. Az oldásformák érdekessége, hogy egyaránt megfigyelhető a víz alatti és a víz feletti formák jelenléte. A nagyformák, aknák, kürtök, meanderek tömegesen vannak jelen. A barlang szintes ágában nagyarányú szálkótpal figyelhető meg. Sok helyen láthatunk szinlióket és kisebb örvényüstöket. A zsomboly egyik érdekessége, hogy nem találunk tört, omlott felületeket. Ez magyarországi viszonyok között szokatlan. Omlásból származó törmelék csak a bejáratú szakaszban van nagyobb mennyiségben jelen, ez is elsősorban az aljzaton, a folyó vizek által behordott erdei talajba ágyazódva. Beljebb itt-ott előfordul nagyobb omlásból származó kötömb, de ez nem jelentős. Jóval nagyobb mennyiségben találjuk meg az agyagot, bár ez is, szinte kizárólag csak a felső, ma már fosszilis szinteken fordul elő. A barlang egyes járatai cseppkőképződményekben is gazdagok. A legnagyobb mennyiségű cseppkővet a Cseppkőves-ágban láthatjuk. Leginkább cseppkőlefolysát találunk, de megfigyelhetünk függő- és állócseppkővet is. Nagyon kevés a szalmacseppkő, illetve a cseppkőoszlop, de előfordul. Az aknarendszerben, illetve a szintes ágban is találhatunk cseppkő-visszaoldódásokat. A képződmények színe változatos, de a barnás-vörös az uralkodó szín.

Mivel az üregrendszer időszakosan aktív víznyelő, így az aknarendszerben alkalmanként kisebb-nagyobb mennyiségű víz zúdul végig, olykor meglehetősen agresszivitással. A barlang Szintes-ágában állandó vízfolyás figyelhető meg, amely a legszárazabb időszakban is aktív. A víz a barlangba a Nyugati-szifonon keresztül lép be, és gyakorlatilag a teljes Szintes-ágon végigfolyik, majd a Keleti-szifonon át tá-Teljes járáthálózatban négy szifon található. A Tavas-teremben forrást is megfigyelhetünk, szintén állandó vízbefeléssel. Vízhozammérések nem történtek, pedig érdekes adatok derülhetnének ki. Csepegő, szivárgó vizeket csak kis szakaszokon figyelhetünk meg, bár ezek állandónak minősülnek. Azokon a szakaszokon, ahol intenzív a vízcsepegés, ott jelentősebb a cseppkővesedés is, bár a cseppkővek jelentős része inaktív. A barlang egy forgalmas turistaút mellett található, ezért a turisták által okozott szemetelés fokozott veszélyt jelent. Sajnos, az időszakos vízfolyás végig is szállítja az üregrendszeren a bedobált hulladékokat. A térképezés végén nagyobb mennyiségű szemetet szedtünk össze a barlangban (2 bag-nyit), de teljesen kitakarítani nem sikerült.

Szeleta-zsomboly 2005. óta fokozottan védett objektum, a Bükki Nemzeti Park kezeli, látogatása engedélyhez kötött.

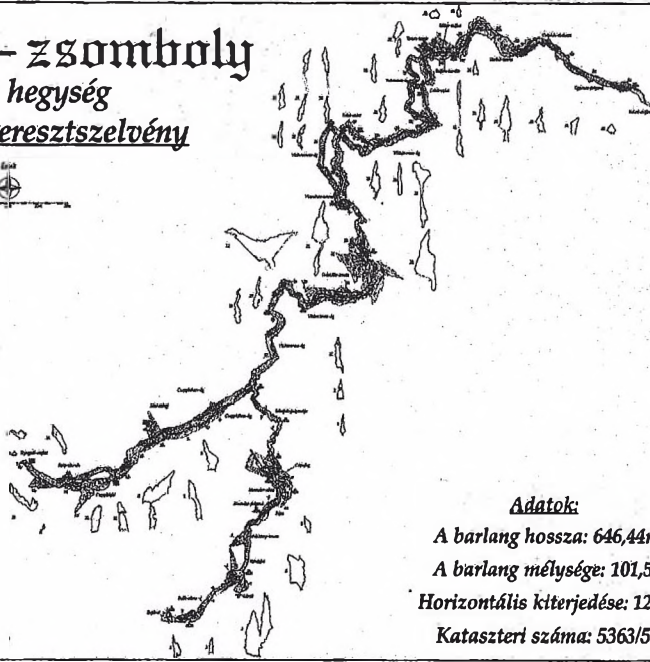
Bejárása viszonylag nehéz, technikás feladat, gyakorlatilag csak barlangászok látogathatják. A bejáráshoz alapfelszerelésen kívül szükséges még 2 x 25 m és egy 50 m-es kötél, 14 karabiner nittfüllel együtt. A barlangból történő esetleges mentés nem megoldott!

És végezetül egy fontos dolog, amit nem árt komolyan venni. **A Szeleta-zsomboly rendkívül árvízveszélyes barlang!** Ezt a tényt mi sem tudtuk, és ha előtte mondja valaki, valószínűleg nem hittük volna el. Sajnos azonban, a saját bőrünkön tapasztaltuk meg. A barlangnak látszólag nincsen, illetve nagyon kicsi a vízgyűjtő területe, ennek ellenére hirtelen lezúduló nagyobb esők komoly gondot okozhat-

Szeleta – zomboly

Bükk hegység

Alaprajz-keresztmetszvény

Felmérte:

SZKBE-Pizolt
2005.máj.13-18

Szerkesztette:

Szabó R. Zoltán
2005.jul. 2006.jan.

Adatok:

A barlang hossza: 646,44m

A barlang mélysége: 101,54

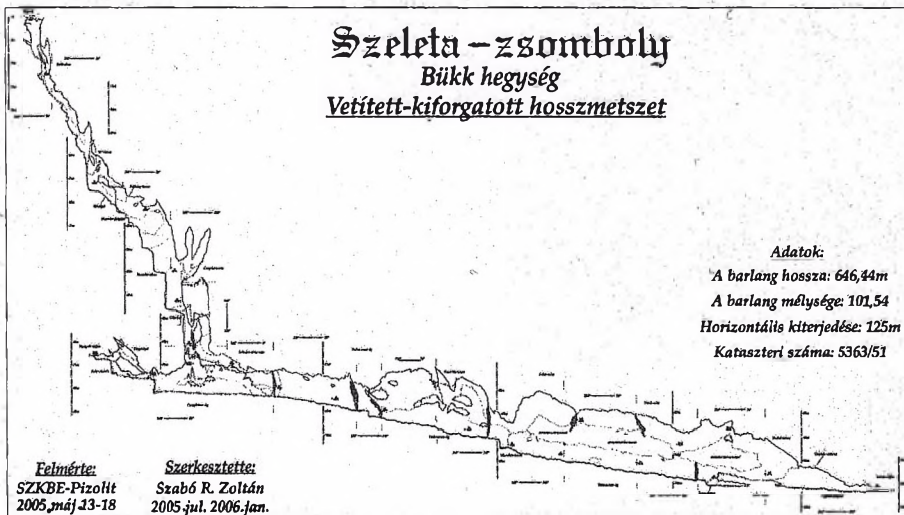
Horizontális kiterjedése: 125m

Kataszteri száma: 5363/51

Szeleta – zomboly

Bükk hegység

Vetített-kiforgatott hosszmetset

Adatok:

A barlang hossza: 646,44m

A barlang mélysége: 101,54

Horizontális kiterjedése: 125m

Kataszteri száma: 5363/51

Felmérte:

SZKBE-Pizolt
2005.máj.13-18

Szerkesztette:

Szabó R. Zoltán
2005.jul. 2006.jan.

nak, különösen igaz ez a tavaszi olvadások idején, illetve később is, amikor a talajvízzel telített. Az egyébként is szűk, nehezen járható aknarendszeren teljes szelvényben lezúduló vízmennyiség rendkívül megnehezíti, esetenként lehetetlenné is teszi a kijutást. Szerencsére a vizek gyorsan levonulnak, így

néhány órás, esetleg napos várakozással megúszható a komoly baj, de ez esetben számolni kell a kihülés veszélyével.

A barlang felmért hossza: 646,44 m.

A barlang legnagyobb mélysége: 101,54 m.

A barlang legnagyobb horizontális kiterjedése: 125 m.

A barlang nagyobb mellékágainak hossza:

- Cseppköves-ág: 50,50 m.
- Fossilis-terem: 22,93 m.
- Felső-szint: 78,85 m.

A barlang aknarendszerének hossza: 98,29 m.

A barlang vízszintes ágának hossza: 222,98 m.

A barlang végpontjának távolsága a bejáratától: 310,96 m.

A barlangot felmérték: a SZKBE, a Pizolit SE. és a JATE tagjai 2005. május 12–18. között.

A térképet szerkesztette: Szabó R. Zoltán 2005. július és 2006. januárban.

A teljes barlangtérkép megtekinthető:

a Bükk Nemzeti Parkban

a Barlangtani Intézetben

a Pizolit Barlangkutató Sportegyesületnél

a Szegedi Karszt és Barlangkutató Egyesületnél.

*Szabó R. Zoltán
Szigetszentmiklós*